

Många världar ryms i boksamtal som inspirerar

09-06-19

Någon kallar den sin vän och skriver konsekvent namnet med stor bokstav. Inte i bestämd form. Inte "boken", utan "Bok".

Den lär honom prata, tar honom med på resor, introducerar honom för människor som blir hans vänner. Människor som på många sätt kommer honom närmare än verklighetens, personer han kan skratta och gråta tillsammans med, som delar hans liv.

Delad läsglädje

Skribenten heter Mohamed Zia, är 17 år och går på gymnasiet i Luleå. Han är en av många läsare som delar med sig av sin läsglädje i skriften Unga läsare i Luleå.

Den har tagits fram av lärarna Maria Öhman och Lisa Högberg med hjälp av projektpengar från Skolverket, som uppmärksammat deras långvariga och metodiska arbete för att göra sina elever till läsare.

Och för att arbeta med integration. Lisa Högberg arbetar med elever som immigrerat till Sverige på gymnasieskolans IVIK-program medan Maria Öhman jobbar på samhällsprogrammet med internationell inriktning. Tillsammans ger de också den mycket populära kursen Litteratur för bildning, dit alla gymnasieelever i Luleå kan söka genom individuella val.

Olika läsgrupper

- Vi har två helt olika läsgrupper. En består av elever som håller på att lära sig svenska och en består av helt svensktalande elever. Genom att sammanföra dem i boksamtal blir diskussionen så mycket rikare, man kommer naturligt in på olika kulturfrågor, på olika attityder, lär sig helt enkelt väldigt mycket om varandras världar, säger Maria Öhman.

- Eftersom de har samma läserfarenheter med sig in i dessa samtal får mina elever möta andra elever som befinner sig på samma intellektuella nivå tidigare än de annars skulle få göra. Mina elever kämpar ju med det svenska språket, men när vi samtalar om böcker blir det inget stort

hinder. Där blir de läsare i första hand, inte invandrarungdomar som de ofta annars blir definierade som, säger Lisa Högberg.

För inte heller i skolans värld blandas olika kulturella grupper. Men med läsningen gemensamt sker integrationen naturligt och olikheterna i livserfarenheter blir en viktig tillgång.

Begrepp som "heder"

- Vi har till exempel läst Katarina Svanbergs Hedersmordet på Pela och på frågan om vad ett begrepp som "heder" betyder för dig ser de svenska ungdomarna ut som kryss, medan det är ett mycket levande begrepp för många av ungdomarna som kommer från andra kulturer. Diskussionerna ger inblickar i varandras kulturer och liv och man känner stor ödmjukhet över att få vara med och dela allas tankar, säger Lisa Högberg.

I klassrummen på Lärkan har de skapat en inbjudande miljö för läsning. Överallt böcker - i hyllor och på bord. Klassuppsättningar, men också enstaka exemplar. En del av inköpen har kunnats göra med hjälp av stödet från Skolverket.

Stipendium

Gymnasielärarnas i Luleås läsfrämjande arbete har ofta uppmärksammats långt utanför kommungränsen och för några år sedan fick Lisa Högberg och kollegan Lena Holmbom mottaga Bibliotekstjänst stipendium för "sitt entusiastiska och oförtröttliga arbete med litteraturen". Då arbetade de med elever på det individuella programmet, där jag själv en gång hade ynnesten att få lyssna på boksamtal långt mer intressanta än dem jag hörde i andra offentliga sammanhang.

Inget facit

- Hos oss handlar det inte om några förhör eller recensioner, eftersom det inte finns något facit i läsningen. Vi är noga med att välja rätt bok till rätt elev vid rätt tillfälle och samtalen handlar ofta om upplevelsen och situationer, säger Lisa Högberg.

- För varje ämne som är intressant eller aktuellt finns det en skönlitterär bok, så valen av litteratur kan ju göras väldigt brett och samtalen blir därefter, säger Maria Öhman.

Skönlitteraturen som en viktig kunskapsväg för liv och bildning, alltså. På Lärkan läser IVIK-eleverna klassiker, ungdomsböcker, deckare - genrerna är många. Ibland läser man i grupp, ibland individuellt. Emellanåt med hjälp av en medläsare, en svensktalande elev eller någon vuxen utanför skolans värld.

- Vi har ingen kanon vi följer, även om många titlar är ofta återkommande. Det avgörande för våra val är att boken ska ha något att säga oss. Vi läser ofta klassiker, men utgångspunkten är att våra elever ska läsa något ur de flesta genrer. Vårt mål är att skapa läsförmåga och läsglädje hos eleverna. När de är 25 år ska de kunna välja om de vill läsa eller inte, men de ska aldrig kunna säga att de inte vet någonting om litteratur. Vi tycker att det är skolans ansvar. Läsförmågan och därmed uttrycksförmågan ska inte bero på om man kommer från ett läsande hem eller inte. Ytterst är detta en demokratifråga, säger Lisa Högberg.

Ingen slump

Det låter enkelt när man läser elevernas berättelser om sin egen läsning i den lilla skriften. Och nästan märkvärdigt när man ser listorna över de lästa böckerna - ofta handlar det om 40-50 titlar. Böcker som många gånger lästs av ungdomar utan långvarig kontakt varken med svenska eller med läsning över huvud taget.

- Inget av det här sker av en slump, för oss gäller det hela tiden att hitta vägar in i läsningen. Från början är det naturligtvis jobbigt för eleverna, men vi är vänliga men bestämda, säger Lisa Högberg och får medhåll av Maria Öhman.

Marianne Söderberg